

Atte Harjanne vihr ym.

Kirjallinen kysymys naloksonin tehokkaasta jakelusta

Eduskunnan puhemiehelle

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea on myöntänyt opioidiylännostusten ensihoitoon käytetyille naloksonia sisältävälle nenäsumutteelle myyntiluvan itsehoitovalmisteena, mikä mahdollistaa valmisteen myynnin ilman reseptiä apteekeista. Saatavuuden paraneminen on odotettu muutos, koska naloksonin laaja jakelu on tutkitusti yksi tehokkaista keinoista torjua opioidien käyttöön liittyviä huumekuolemia.

Valmisteen reseptivapaudesta huolimatta saatavuus on jäämässä huomattavasti toivottua suppeammaksi lainsäädännöllisten rajoitusten seurauksena. Nykylainsäädäntö ei ilmeisesti mahdollista naloksonin nimetöntä jakelua matalan kynnyksen päihdepalveluissa, jotka tavoittavat juuri ne kohderyhmät, jotka eniten hyötyvät valmisteen saatavuudesta. Lisäksi laki ei huomioi tilannetta, jossa muu kuin lääkehoitoluvallinen ammattihenkilö annostelee lääkettä toiselle henkilölle. Nykyinen tulkinta laista on, ettei esimerkiksi poliisi, vartija tai nuorisotyöntekijä saa annostella naloksonia yliannostustilanteessa.

Euroopan unionin huumeviraston (EUDA) mukaan huumekuolemien ehkäisy naloksonin avulla edellyttää sen mahdollisimman laajaa jakelua. THL:n suosituksen mukaan naloksonin saatavuus on varmistettava myös sellaisille ammattiryhmille, jotka kohtaavat työssään opioidien käyttäjiä. Euroopassa naloksonia jaellaan tyypillisesti matalan kynnyksen palveluissa, kuten terveysneuvontapisteissä, joissa tarjotaan myös puhtaita käyttövälineitä. Saatavuutta on laajennettu erillisohjelmilla, joiden kautta valmistetta jaellaan päihkeitä käyttäviä henkilöitä työssään kohtaaville ammattilaisille. Näihin ammattiryhmiin kuuluvat muun muassa asunnottomuus-, nuoriso-, vanki- ja päihdetyöntekijät.

Naloksonin jakelun hyödyistä Suomessa on esitetty pessimistisiä arvioita, koska Suomessa yliannostukset ovat usein ns. moniainemyrkytyksiä, joissa potilas on käyttänyt opioidien lisäksi tyyppillisesti bentsodiatsepiineja ja/tai alkoholia. Naloksonin tehoa Suomessa yleisesti käytetyn buprenorfiinin aiheuttamiin yliannostuksiin ei ole laajasti tutkittu. Näistä rajoitteista huolimatta kokemukset suomalaisessa kontekstissa ovat olleet lupaavia: Helsingissä vuonna 2021 ensihoidon naloksonilla hoitamista opioidiylännostustapauksista yli puolessa saatiin odotettua vastetta. Naloksonin laaja jakelu on myös varautumista huumemarkkinoilla jatkuvasti tapahtuviin muutoksiin: valmisteen teho on erittäin korkea useiden sellaisten opioidien kohdalla, joita on jo tavattu Suomen huumemarkkinoilla ja joiden yleistymistä pelätään.

Suomen lainsäädännön aiheuttamat laajan jakelun ja annostelun esteet eivät perustu valmisteen käyttöön liittyviin riskeihin. Naloksoni on hyvin siedetty lääke ja sen käytöstä aiheutuvat mah-

Kirjallinen kysymys KK 261/2025 vp

dolliset haitat ovat lieviä. Lääkevalmistajan tuottaman ja Fimean hyväksymän riskien minimoinnin lisämateriaalin mukaan nenäsumutetta annostelemalla ei voi aiheuttaa vahinkoa.

Naloksonin saatavuuden edistäminen Suomessa on yksi niistä toimenpiteistä, jotka ovat välttämättömiä huumekuolemien torjumiseksi. Valmisteen nykyistä laajemman saatavuuden turvaaminen on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa on nähty merkkejä synteettisten opioidien, kuten fentanylin ja nitatseenien, saapumisesta Suomen huumemarkkinoille. Naloksonin aiempaa laajempi jakelu riippuvuussairauksista kärsiville on kustannustehokas toimi huumekuolemien ehkäisemiseksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy mahdollistaakseen naloksonin nimettömän jakelun matalan kynnyksen palveluissa, kuten terveysneuvontapisteissä, sekä

mahdollistaakseen naloksonin annostelun yliannostustapauksissa ilman lääkehoitolupaa?

Helsingissä 9.9.2025

Atte Harjanne vihr
Timo Furuholm vas